

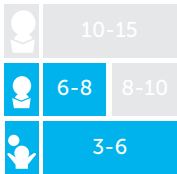

Ruimtewezen geluid

in samenwerking met basisschool de Bonte Paal en Jet-Net & TechNet

Samen
in de
klas

Leerlingen experimenteren met geluiden. Daarna maken ze een ontwerp, waarmee ze kunnen laten horen hoe een ruimtewezen klinkt.

60 min

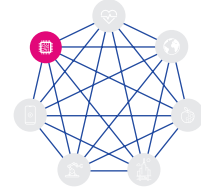
focus op

leerkracht

ouder

10

1 Inleiding - Hoe zouden ruimtewezens met elkaar praten?

10

2 Experimenteren - Maak geluid met eenvoudige materialen

10

3 Ontwerpvraag - Hoe klinkt jouw ruimtewezen?

15

4 Verzinnen - Maak iets om jouw ruimtewezen geluid te laten horen

15

5 Presenteren - Elke tafel geeft een voorstelling

De 7 werelden van techniek: Hi-tech & Science

Dit is de wereld voor nieuwsgierige uitvinders en onderzoekers. Hier draait alles om het ontdekken van dingen waarvan iedereen dacht: dat kan niet! Hier daagt men elkaar uit om nóg betere producten te maken, mensen nóg beter te helpen of het milieu nóg beter te beschermen. Hoe kunnen we erachter komen of er leven is op een andere planeet? Hoe helpen we kinderen van hun spinnenangst af met technologie?

LEERDOELEN

- experimenteren met materialen, geluiden en klanken (kerndoel 42)
- oplossingen ontwerpen, testen en evalueren (kerndoel 45)
- klanken en muziek ontwerpen (kerndoel 54)
- drama: gesprek met geluiden spelen, communiceren met muziek (kerndoel 54)

NODIG

- materialen om mee te experimenteren, zie voorbereiding
- bakken om de materialen in te doen
- bijlage ruimtewezens

VOORBEREIDING

- Geef deze ontwerples samen met een techniekcoach van Jet-Net & TechNet of een ouder. Zij hebben een centrale rol bij **de gekleurde teksten**.
- Maak groepen van vier tot zes leerlingen, die samen aan een tafel kunnen zitten. Vul voor elke tafel één bak met verschillende materialen. Zie de inspiratie hiernaast.
- Print, knip en lamineer de ruimtewezens uit de bijlage.
- **Tip!** Sluit aan bij een prentenboek. Zie de suggesties aan het eind van de lesbeschrijving.

Lesbeschrijving

10 1 INLEIDING

Stel jezelf voor. Vertel kort over de wereld van Hi-tech & Science, waarin mensen goed kijken naar alles in de wereld waar we iets nieuws van kunnen leren. Ze kijken ook naar de ruimte. Elke dag nog leren wetenschappers meer over de ruimte. Ze vinden nieuwe sterren, planeten en wie weet vinden ze ooit ook wel ruimtewezens. Introduceer de ruimtewezens. Vragen die je kunt stellen:

- **Wat zou er gebeuren als de ruimtewezens elkaar tegenkomen? Of als ze ons tegenkomen?**
- **Hoe zouden ze met elkaar praten? Hoe klinken ze?**
- **Maken ze geluid? Maken ze verschillende soorten geluiden?**
- **Hoe zien de ruimtewezens eruit? Zien ze er bijvoorbeeld stekelig, zacht, verlegen of boos uit?**
- **En hoe klinkt dat dan?**

Inspiratie materialen

- schilderstape
- elastieken (verschillende diktes)
- ijslollystokjes
- rietjes
- bekens
- doosjes / bakjes
- lege flessen
- lege wc-rollen
- ballonnen
- stof
- touw
- bakpapier
- vershoudfolie
- aluminiumfolie

HANDIGE INFORMATIE - Geluid kun je maken door:

- te blazen
  - › blaas over een scherpe rand en laat lucht trillen; denk aan een dwarsfluit
  - › blaas tegen materiaal aan en laat het materiaal trillen; denk aan een rietje of elastiek
  - › laat je lippen trillen; denk aan een trompet (dit is best moeilijk)
- snaren te laten trillen; denk aan gespannen elastiek of touw
  - › pluk met je vingers aan snaren
  - › strijk met een strijkstok over snaren
- vellen (membranen) te laten trillen; denk aan gespannen bakpapier of ballon
  - › pluk met je vingers aan het vel
  - › sla met je hand of met een stok tegen het vel
- met iets te schudden
- over iets heen te raspen of wrijven
- tegen iets aan te slaan

10 2 EXPERIMENTEREN

Vertel dat de leerlingen zelf geluiden en klanken mogen gaan maken. Ze gaan uitproberen hoe de ruimtewezens klinken. Spreek af met de leerlingen dat ze niet de hele tijd geluid maken. Vraag ze om pauzes te laten vallen, zodat alle leerlingen hun geluiden kunnen horen. Spreek af dat harde geluiden alleen kort worden gemaakt. Verdeel de leerlingen over de tafels. Leg op elke tafel een aantal ruimtewezens.

Laat de leerlingen experimenteren met de materialen. Hoe klinken de materialen? Welke verschillende geluiden kan één materiaal maken? Hoe kun je materialen combineren om geluid te maken? Welke geluiden passen bij de ruimtewezens? Hoe klinkt een groot ruimtewezen? En een zacht, harig ruimtewezen?

Help leerlingen met geluiden maken. De handige informatie over geluid in het kader links kun je hierbij gebruiken. Help leerlingen ook met het beschrijven van de geluiden die ze maken. Denk aan hard en zacht, kort en lang, hoog en laag, scherp en dof. Probeer daarbij een koppeling te maken naar de ruimtewezens.

10 3 ONTWERPVRAAG

Bespreek wat de leerlingen hebben ontdekt en vraag een aantal leerlingen (met verschillende oplossingen) te laten zien en horen wat ze hebben ontdekt. Laat een aantal principes uit het kader aan bod komen.

Zorg dat elke leerling een eigen ruimtewezen krijgt. Introduceer de ontwerp vraag:

Maak iets om te laten horen hoe jouw ruimtewezen klinkt.

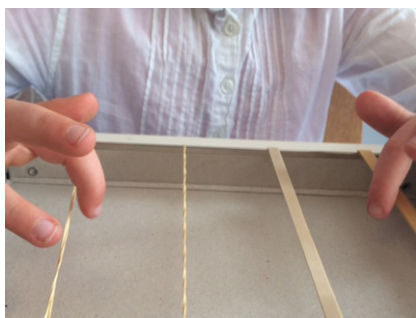
15 4 VERZINNEN

De leerlingen maken van de materialen iets waarmee ze het geluid van hun ruimtewezen kunnen laten horen.

Als leerlingen vastlopen, kun je ze als volgt op weg helpen:

- Stimuleer leerlingen om materialen te combineren. Veel geluid wordt gemaakt door strak gespannen 'dingen', zoals snaren en vellen. Daar kun je vervolgens weer verschillende dingen mee doen, zoals slaan, tokkelen, wrijven, blazen, enzovoort.
- Stimuleer leerlingen om uit te proberen. Past het geluid bij je ruimtewezen? Waarom wel / niet? Hoe kun je het veranderen?

Heb je leerlingen, die snel klaar zijn? Je kunt leerlingen uitdagen om te verkennen welke variaties in geluid ze met hun ontwerp kunnen maken. Kunnen ze hoog en laag, hard en zacht, kort en lang? Kan het ruimtewezen verschillende geluiden laten horen? Hoe klinkt het als het ruimtewezen schrikt, lacht of zingt?

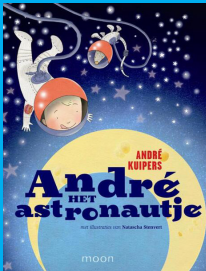

15 5 PRESENTEREN

Geef de leerlingen per tafel de gelegenheid om een voorstelling te geven. Vraag telkens één tafel om hun ruimtewezens met elkaar te laten 'praten'. Ook ruimtewezens verstaan elkaar slecht als ze door elkaar heen 'praten'! Hierna is de volgende tafel aan de beurt. Zo kunnen alle leerlingen hun ruimtewezens laten horen.

Complimenteer de leerlingen met de ruimtewezen geluiden. Vandaag hebben de leerlingen de wereld van High-tech & Science verkend. Zo zijn er nog zes werelden van techniek te ontdekken.

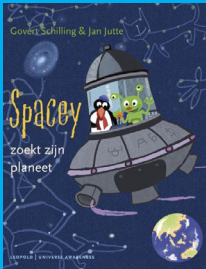
SLUIT AAN BIJ EEN PRENTENBOEK

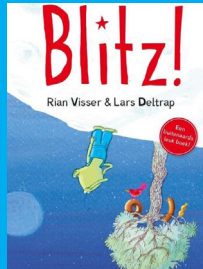
André het astronautje
Kleine André komt marsmannetjes tegen op weg naar de maan. Zoek op schooltv.nl naar 'André Kuipers leest voor' voor een filmpje.

Marsmannetjes zijn dol op onderbroeken
De Blibs zijn grappige mannetjes, afkomstig van Mars. Ze zijn dol op onderbroeken, want die kennen ze niet op Mars.

Spacey zoekt zijn planeet
Spacey landt met zijn ruimteschip op de Zuidpool en ontmoet daar pinguïn Ponko. Zoek op schooltv.nl naar 'Govert Schilling leest voor'.

Blitz!
Zelfleesboek. Blitz, een groen ruimtemannetje, woont helemaal alleen op bol Nul. Tot vogel Tjilp op zijn bol landt. Ze worden vrienden.

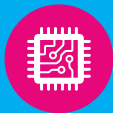
SUGGESTIES VOOR MEER ACTIVITEITEN

Digitaal, Media & Entertainment
Maak filmpjes van ruimtewezens die met elkaar praten. Je kunt ook een stopmotion-animatie maken met geluid.

Digitaal, Media & Entertainment
Vraag ouders om hun muziekinstrument te laten horen en het voorlezen te ondersteunen met muziek.

Hi-tech & Science
Bij welk ruimtewezen hoort dit geluid? Laat de leerlingen raden. Er is geen goed of fout. Denken leerlingen hetzelfde?

Mens & Gezondheid
Hoe kun je samen spelen met een ruimtewezen? Kijk op www.ontwerpenindeklas.nl/samen-spelen.

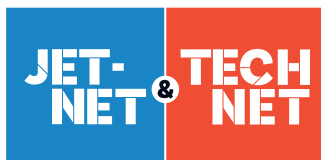

Wonen, Werken & Verkeer
Laat leerlingen hun eigen ruimtewezen verzinnen en maken. Hoe ziet de planeet eruit en hoe leven ze daar?

De 7 werelden van techniek
Maak verbinding met de andere werelden van techniek. Elke wereld laat een andere kant van techniek zien.

JET-NET & TECHNET

Talenten ontdekken, leerlingen motiveren, kinderen voorbereiden op de toekomst:

allemaal redenen om werk te maken van wetenschap & techniek. Jet-Net & TechNet biedt basisscholen praktische ondersteuning bij het invoeren en integreren van wetenschap & technologie in het curriculum.

Wil je een techniekcoach in de klas bij deze of één van onze andere inspiratielessen? Kijk op www.jet-net.nl/primair-onderwijs/lesgeven-in-wt/inspiratieles

TECHNIEKCOACH OF OUDER

- (amateur) muzikant
- muziekleraar
- geluidstechnicus
- instrumentenmaker
- dirigent
- diskjockey
- muziekjournalist
- muziektherapeut

Deze les is ontwikkeld door ontwerpbureau Meeple ✖

**Samen
in de
klas**